

✝ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, meja 1987

5. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Bóh nadzije napjelnj was ze wšěm wjeselom

a měrom we wěrje Rom. 15,13

W hronu zašłego měsaca (Rom, 12,12) buchmy my mjenowani čłowjekojko nadzije. Džensa pak praji so nam něšto poprawom jara spodziwneho, mjenujcy, zo naš Knjez sam je Bóh nadzije. My njeznajemy přichod a puć, kiž před nami leži, ale so nadzijamy najlěpšeho. Bóh pak wě, kajki puć před nami a před swětom leži. Kak móže so něčeho nadzijeć, hdyž sam wšo w swojimaj rukomaj ma? Njerěči tu jedne přečiwo druhemu? Ja sebi myslu, zo je to swj. Pawoł nam k tróštej a k spokojej spisał. To rěka tak wjele kaž: Njebojće so přichodneho, štož was wosobinsce a cyły swět nastupa, ale mějće dobru nadziju, dokelž Bóh sam je poľny nadzije. Wón chce najlěpše za nas a za swět. tež hdyž to druhdy hinak wupada.

A runje tón Bóh dyrbi a chce nas napjelnj z dwójakim: z wjeselom a z měrom. Chcu hišće jónu dopomnić na hrono měsaca haprleje a na naše rozpominanje tehdom w Pomhaj Bóh. Tam japoštoł wuraznje prikaza: „Budźće wjeseli!“ Haj, porno druhim je woprawdže křesćanstwo wjesoła a zwjeselaca nabožina. Spominajmy na hody a jutry a tež na swjatki před sobu. Kajke wjesole podawki su to! Wězo njemóžemy so přeco radować nad tym, štož so na swěće stawa a my nazonimy we wšědnym žiwjenju. Druhdy dyrbimy so jara dźiwać na to a na tamne, na čož poľni starosców hladamy, haj, so samo hněwać a žarować a bychmy najradšo plakali. Potom dyrbimy so dopomnić, zo wšo, štož nam naša křesćanska wěra poskića, chce nam služić k tróštej a k wjeselu, tu časnje a tam wěčnje!

A dale chce nas Bóh napjelnj ze wšěm měrom. Měr je rjane, dobre słowo. My rěčimy wo złotym měrje. Słowo měr ma w serbskej rěči, ale tež w druhich słowjanskich rěčach dobry zynk, tež w němčinje. Hinak je to we laconščinje. My znajemy wšitcy słowo „pax Domini“ (Měr Knjeza). Pax je rěčnje wukładowane jenož zrěčenje, wučinjenje kaž mjez překupcami, něšto, štož so dokonja přez akty, fakty a pakty. Měr je dar, wo kotryž mamy so woprawdže prócować, ale štož budže nam date po starej zasadze „Spěwaj a dźělaj!“ Za nas je měr skónčnje Boži dar, wo kotryž mamy tež přeco a přeco zaso prosyć. A kak wažny měr je, měr na swěće. mjez ludami a ludźimi, měr w domje, měr we wutrobje, wěčny měr, ja sebi myslu, wo tym runje w našim času wjele rěčeć njetrjebam.

A to wšo praji japoštoł na kóncu: „we wěrje“. A tohodla služi tež tute hrono k nowemu posylnjenju našeje wěry do Jězom Chrysta, kiž nam to wšo posrědkuje.

G. L.

Kublanski dzeń 1987

Tež lětsa so zaso po zwučenym wašnju zeńdžechmy w Budyšinje na Hornčerskej, a to pónđzelu, dnja 24. 2., zo bychmy móhli zhromadnje posluhać, spěwać, wobjedować, bjesadować, so wjeselić a Boha chwalić.

Liturg a předar bě knjez farar Feustel. Z knihi Jězus Sirach nam rozkladowaše cyły katalog zestajenych znamjenjow bohobojazneho čłowjeka. Wo čož so my wšědnje prócujemy, je było za nich samozrozumliwe. A to je jim zmóžniła jeničce jich wěra.

Prašeć so mamy, hač su tute puće zestarjene abo jenož zapomnjene. Reformacija nam prjódk staji, kajki poměr je mjez wěru a dobrym skutkom.

Hudźba jako posrědnik je sobu najlěpši wuraz wěry, hlej na psalmy a kěrłuše.

Positiwny wuraz ma wěra tež w zdźerženju čłowjeka. Wona je zwuraznjenje našeje zwjazanosće, našeje zhromadnosće z Božim swětom.

Dale wuwjedže knjez farar Feustel, zo sej bohatstwo zasłuži jenož tón, kiž prawje z nim wobchadza, njech je to duchowne abo swětné, hlej na př. na Salomona.

Za nas plaći dopóznaće starych, zo je wěra přeco plaćila a zo je wona zaklad za wěčne žiwjenje.

Knježna Koklic zaspěwa nam z přewodom knjeza fararja Lazara.

Po krótkej přestawce nas powita knjez sup. Albert a zwěsći při tym, z kajkich wosadow smy sem přichwatali. Zhonichmy, zo je knjez synodala Latka schorjeł a přebywa w chorowni. Z dobrymi přecemi myslimy na njeho so nadzijejo, zo so bórže z Božej a lěkarskej pomocu wustrowi.

Česćeny knjez pater Nawka nam powědaše něšto wo ekumeniskej nutnosći w Zdźěrje a wo dogmach katolskeje cyrkwy.

Dokelž bě so při přihotowanju kublanskeho dnja namjetowało, starych swědkow wěry bliže wobswětlić, sčeho waše knjez sup. na wotpočinku Wirth z přednoškom wo Abrahamje. Na prikaz Boha so poda Abraham we wěrje na puć do cuzeho kraja njewědžo, dokal dońdže.

Nazornje nam wuloži tehdomniše poměry a pokaza tež na wulkej karće, kak je Abraham čahnył. Wěra Abrahamej zmóžni, jara wulkomyslnje jednać napřeco Lotej. Njeby móhlo tajke jednanje tež nam druhdy z příkladom być?

Po rozprawje superintendentury so nam poda datum přichodneho wosadneho dnja. 13. 9. nas nam hižo znata wosada w Židzinom přeprasy, a 27. 9. budže w Dešnje (Delnja Lužica) serbski wosadny dzeń.

Tež serbski bus lětsa zaso pojědže, ale to hižo na njedželi Cantate, dnja 17. 5., přez katolske wjeski do Smjekec a dale.

Po wobjedže (bě nam derje zesłodžalo) přednošowaše nam sotra Hemplowa wo Naemi a Ruće. Pokaza na to, kak je Boža swěrnosć wobstajna. Po čěžkim domapytanju so Naemi zaso na wšehomócného Boha wobroći a přez krutu dowěru do njeho so tež Ruth k Bohu namaka. W tutej podawiznje je hłowna wosoba Bóh sam. Kónc žiwjenskeho puća bě zohnowany. Bjeztogo zo bychu wobdžělnicy to pytnyli, běchu wuzwoleni jako stawy w rynku, hdžež na kóncu steja hody: porod našeho Zbóžnika.

Knjez farar Lazar slědowaše z přednoškom wo Janu Křćeniku. Naš Knjez

foto: Schindler

Jězus nam wo nim praji, zo je wjace hač profeta. 1947 so wotkry Kumran. Po zdacu bu Jan tam wotěhnjeny.

Jan je chceł ze swojim jednorodnym žiwjenjom a skromnej jědzu (ze skopcami a lěsnym mjedom) pokazać tym, kotrymž je pokutu přédował, što to rěka: „Wobrocće so!“ Jenož hinašeje mysle być, to njeje pokuta. Cyłe žiwjenje křesćana dyrbi być pokuta, Luther praji. Nadobna wulkosć Jana so w słowach zwurazni: „Wón dyrbi rosć, ja dyrbju woteběrać.“ A to džensa tež za nas pláci, my dyrbimy woteběrać, ale Chrystus dyrbi dale rosć. Jan wosta při wěrnosći a sej ju zwěri prajić, samo kralej do mjezwóča. Nimamy posluhać našeho Knjeza we wjele wěcach, ale we wšitkich.

Džak so wupraji wšěm, kiž su z modlitwu, přítomnosću abo skutkom přinošowali k poradźenju tutoho dnja. Wón so skónči ze zhromadnym kěrlušom.

Wjeselejo so na přichodne zetkanje dnja 28. 6. w Hrodzišću, strowju wosebje tych, kotřiž so njemóžachu wobdźělić na lětušim kublanskim dnju.

Waša
Hanka T.

100 lět dźěło za hluchoslepych

Wot lěta 1879 sělu so z maćerneho doma za diakonisy Oberlinoweho domu sotry za hladanje chorych wosadnych do Berlina a wokoliny. Motiwowane a kwalifikowane wot myslo Oberlina a Flidnera, chcedža so wone jako diakonisy wo dźěći starać, kotrež wotáhnu so pod wuměnjenjemi spěšnje rosćaceje industrije jenož njedosahace.

Tak nadeńdźechu wone w chětrě so wupřestrěwacych dźělačerskich bydlenkich wobwodach najwšelakorihu socialnu, čłowjesku a strowotnisku nuzu. Na prawidlownych zeńdženjach wosadnych sotrow w Oberlinowym domje rozprawjachu wone wo tutych čězkich padach.

Předstejer maćerneho domu a direktor Oberlinoweho domu, farar dr. Hoppe, přijimowaše tute rozprawy kedžbly wje a wotewrjenje. W l. 1886 při wza so čězkozbrašeny hólz z Berlina do Oberlinoweho domu a spěchowawše so tam medicinsce, šulsce a powołansce tak, zo móžeše pozdžišo w nanowej cigarowej fabrice dźelać. Dnja 14. januara 1887, potajkim runje před 100 lětami, přijwědže wosadna sotra z Berlina 10lětnu hluchoslepu holcu, Hertu Schulz, do Oberlinoweho domu. Dotal bydlaše w Berlinskim najenskim domje. Jeje stajne wołanje a jeje dospołna njekmanosć, zrozumliwa so sčinić za wobswět a so žiwjenskim wuměnjenjam podrjadować, běchu za swójbu a druhich wobydlerjow njezněsliwe. Přez kručce rjadowany wotběh dnja a kwalifikowanu pomoc při orientowanju w nowym wobswěće wottwari so tute mylace zadźerženje spěšnje. Diakonisy buch u ze swojim křižom na drasce a ze seklu při hawbićce pod brodu dowěrliwe wosoby, a hižo kónz lěta 1888 pisaše farar dr. Hoppe:

„Herta je nimoměry wobdarjene dźěčo. Jeje wušknošć je wulkotna. Wona plačeše najprjedy jenož jej klankam, ale poněcim rozšěri so wobkruh. Wona je nawuknyła wušiwać a plesć tak dokonjane, kaž to widžace a slyšace dźěći jeje staroby lědma zamoža. Lěto hižo pisa a čita w Breilskim dypkowanim

pismje. Wopřimnje tak lochko, kelkož móže wopřimnyć, tak zo směny so nadźijeć, zo nawuknje z druhimi wobchadžeć a so žiwje zwuraznić, přédwšěm pak zo zeznaje Bože słowo, zo započnje Wumóžnika lubować a so modlić.“ Tak zažiwi so do zhromadnosće z dalšimi hluchoslepyimi, a jeje pozdžišej wučerjej, knjez Riemann a knjez Damaschun, přédwězestaj ju nanowsce. W l. 1912 natwari so dom za 60 hluchoslepych dźěći a dorosćenych a přewaža spěchowanje a šulske kublanje hluchoslepych za cyłu Němsku.

Mnozy wučerjo a kublarjo ze šulow a domow za hluchoslepych z cyleje Europy nawuknychu tu Riemannski ručny alfabet a zakladne zapřijeća pedagogiki za hluchoslepych.

Herta Schulz wumře 81lětna jako česćena a lubowana člonka wulkeje towaršnosće Oberlinoweho doma w l. 1957. Wjele žiwjenskich pućow a ščekow so z toho časa ze skutkowanjom wučerjow, sotrow a kublarjow w tutym domje zwjazane, a tež džensa dźělaja a skutkuja nimale 40 wobydlerjow tutoho domu z wulkim zasadźenjom. Nadeńdžemy jich w dźělowej terapiji při sukaniu přestrěncow, při dźělanju ščekow a plećenju stólcow. Jedyn z přédawšich šulerjow dźela z wulkej wušknošću w zamkarni.

Serbski lud, pobožny lud

Tute słowa njěsju jenož napis tohole nastawka, wone su tež napis na jednym přinošku Michała Rostoka do časopisa „Lužičan“ z lěta 1862. Tam Rostok wotwodžuje Serbow pobožnosć z jich rěče. Serbsčina ma wulku syłu zapřijećow a wobrotow z přistawkom „boži“, na přikład: Boži dom, Boža martra, bože sedleško, Boži chlěb, Bože žito, Boži dešć, Bože njewjedro, Boža nóz, Bože dźěčo, božedla, pomhaj Bóh, budžće božemje — a hišće wjele druhich. Zawěsće, hladajo na pobožnosć a nabožnosć, su Serbja wot starodawna byli swědomiči a jara chutni; woni běchu njepowalnje swěrní hižo swojim pohanskim boham. To powěda nam Čišinski w basnjach kaž „Karla Serbam přěduje“ abo „Zahubjenje Čoliny“.

Štó pak bě tutón Michał Rostok?

Narodži so 17. apryla 1821 do swójby chudeho chěžkarja a krawca w Bělsćach. Tuta wjes blisko Budyšina běše tehdy a je hišće džensa nabožnje měšana. Hackuli bě Rostokec swójba ewangeliska, bu synk Michał dnja 19. 4. 1821 w Budysekej cyrkwi Našeje lubeje knjenje po katolskich wobradach wukřěćity. To so nam spozdiwne zda, wujasni pak so z tym, zo z doby feudalizma cyła wjes Bělsćecy slyšeše Budyskemu tachtantstwu, a to zaso woznamjenješe, zo dyrbbješe so kóždy tam narodžene dźěčo njehladajo na wěrywuznać staršeju katolsce wukřěćić. A hdyž chceše so tam bydlycy ewangeliski młodźenc ze swojej ewangelскеj njewjestu woženíć, da trjebaše k tomu dowolnosć Budyskeho katolskeho tachtanstwa.

Michał Rostok je potom w Budestach do šule chodžil, a hdyž bě wuchodžil, je sej hnydom swój wšedny chlěb sam zasužić dyrbbjal. Džěše jako kruwar na jedne kublo za Drježdžanami. Ale wottud bu wón — kaž mēni Ota Wićaz — po přikładže profetow z pastwy powołany do služby za swój narod. W Budyšinje bě w tym času z direktorom Krajinostawkeho wučerskeho seminaru wě-

Bohužel njěsju twarjenja ze stupacyimi žadanjemi na dźelo sobu rostli. Tak njemóžachmy w poslednich lětach dawno wšě přizjewjene hluchoslepe dźěći při wzać. Džakowano Bohu so zo nětka tři šule za hluchoslěnych zwólniwe wupraji, rjadownje za hluchoslepych zarjadować. Z tym njebudže puć k staršim kónz tydnjenja předaloki. Při wšěm pak je za planowaných 20 hluchoslepych dźěći w Oberlinowym domje mała městna. Tohodla stejimy přéd nadawkom, z nowotwarom a z rekonstrukciju lěpše žiwjenske a kublanske wuměnjenja stworić.

Džakowni zwěsćimy, zo steja nam přécěljo w wosady po boku. Tuž zhladujemu z wulkej dowěru na dalje lěta skutkowanja mjez hluchoslepyimi a wjeselimo so z kóždym džěšćom, kotrež je nowe zapřijeće, nowe słowo, nowy nadawk w prawym zmysle słowa zapřimnyło a zrozumilo.

100lětna wobstaće dźela z hluchoslepyimi, kotrež w januarje z mjezynarodnym seminarom woswjećichmy, je nam při tym pokazalo, kak trěbne je mjezynarodne zhromadne dźělo jako impuls za dalje skutkowanje.

Fr. W. Pape
direktor Oberlinoweho doma

sty Johann Gottlieb Dreßler, jara dopřédkarski Němc z Wjazońcy, kotryž pak bě sej trochu serbsčiny přiswojił a bě Serbam došć přichileny. Wón daše z klětkow wozjewić, zo měli so wobdarjeni serbscy młodostni namakać a na ludowych wučerjow wukublać. Michał Rostok to zhoni a so přizjewi. Wobsta přijimanske pruwowanje a móžeše nětka štjri lěta, wot 1837 hač do 1841, studować. Po studiju bě najprjedy tři lěta z pomocnym wučerjom w Hodźiju, potom pak na wšěch štjyrceci lět z jeničkim wučerjom w Drječinje. Wottam pada so lěta 1884 na wotpocink do bliskeje wosadneje wsy Huski, hđžež je 17. septembra 1893 wumřel. Jeho row je džensa hišće zdžeržany, a wopytarjo lońsheho cyrkwinskeho dnja su jón wšitey widžec móhli.

Tak bě potajkim Michał Rostok skromny ludowy wučer w čichej, małej wjesce pod Wulkim Pichowom, a hdy by wón jenož to wostał, njebychmy ani w Serbach wjele wo nim wědzeli. Ale wón bě wjele wjace, a to pokazowaše so hižo w jeho seminarskim času. Hižo tehdy započea wědomostnje dźelać, zběrajo w slědžerskim nadawku serbske rostlinske mjena. Pozdžišo jimachu so jeho dalje pola prirodowědy, tak zo sahaše jeho zajim „wot njebjja hač do hłubinow zemje“; zaběraše so z astronomiju, meteorologiju, chemiju, fyziku, mineralogiju, geologiju, přédwšěm pak z botaniku a zoologiju. Ale tež serbska rěč a ludowěda ležeštej jemu na wutrobje, a nimo serbskeje znaješe hišće re-tomas druhich rěćow: čěšćinu, pólsćinu, rušćinu, šwedšćinu, jendzelsćinu, francošćinu a wězo lačońšćinu. W tutych rěćach čitaše wědomostne publikacije.

Michał Rostok bě wědomy Serb. Tuž zda so nam skoro samozrozumliwe, zo bě mjezy založerjimi Maćicy Serbskeje a zo do jeje časopisa a do druhich njemóžnje wjele přinoškow podawaše. Při tym je tysacy nowych serbskich słowow wutworil, tak zo bu z najwjětšim wobačerjom serbskeje rěče. Jemu so serbsce a němsce jenak lochko pisaše:

z jeho zděla jara wobšěrných wědomstnych nastawkow su 11 w němskej a 68 w serbskej řeči spisane.

Michał Rostok njeje so woženil a bě scyla žywy kaž mnich. Cínješe sej wšo sam, hakle na wuměnkku měješe hospozu k pomocy. Dyrbješe zawěro sćeňka žywy byc, přetož wučerske mzdy tehdy njeběchu přemóžace, a za swoje wědomstne a literarne dźěla njeje ani pjenježka honorara dóstał. Skutkowaše potajkim ze samej lubosće k wěcy. A při wšěm běše stajnje spokojny a dobreje mysle a njeje ženje na chudobu a druhu njehodu skiwlił a žalosćil. Pjenjezy, drašta, nahladnosť a druge wonkowonose běchu jemu cyle njewažne. Rowjenkojo wuzběhowachu jeho wurjadnu, hač do njesměrnosće sahacu skromnosť a nje-sebičnost.

Michał Rostok měješe styki ze sławnymi wučencami a z wědomstnymi institucijami po cyłym swěće. Nětko bychy čitarjo našeho časopisa rady zhonili, kajki bě jeho poměr k nabožinjě. Wotmołwa je jednora: Wón bě hlubokowěrny křesćan, a to wot małosće hač do kónca žiwjenja. Na přijimanskim pruwowanju před zastupom do seminara so jeho prašachu, hdže někotre do toho naspomnjene hrónčka w bibliji steja. Rostok, kiž bě tehdy tola jenož „wukublany kruwar“, mjenowaše z tajkej wěstosću prawu knihu, staw a hrono, zo so pruwowarjej dodžiwać nje-móžešta.

Přiroda bě za přirosospytника Michala Rostoka Boži dom. W njej widžeše wsudže skutkowanje Božej ruki. Widžeše to na přikład w tym, kajka runowaha w přirodě wšudžom knježi a kak derje su wulke a małe a najmjeńše zwěrajta wuhotowane za swoje traće a pře-traće w měnjacych so wonkolnosćach abo kak hnujace so zwějata-mačerje za swoje młodzata staraja. Dokelž pak je čłowjek rozumne byće, přez rozum so

rozeznawa wot zwěrjatow, ma wón z rozumom knježić, a to tež nad slabšimi zwěrjatami, nic hinak dyžli lubosćiwje, nic pak jako drač a njekrasnik. A je drje typisce serbske, hdyž Rostok jónu rjekny, zo słuša naš domjacy skót „we wěstym wobhladowanju sobu k swojbyje“.

Při wšej křesćanskej pobožnosći pak bě a wosta Rostok móhrjec strozby přirosospytnik, haj, wón raznje rozeznawaše mjez wědomosću a nabožinu. To stej dvě poli, kotrež matej kóžde w swoich mjezach wostać. Najwažniše žórlo čłowjeskeje wědy je Rostokej Bože slovo, ale tež přiroda je Boža a ma porno Božemu slowu swoje prawo. Wo njedobrych pobožnikarjach sudži Rostok, zo maja woni „poľnu hubu Božeho slowa“ a tola we wutrobje žadyn měr a wjesele. Čłowjek je staw přirody a wotwisuje wot njeje. Hdyž Rostok wo nim a jeho wobswěće řeči, da při tym doraznje wuzběhuje, zo řeči wo čłowjeku jako naturskim stworenju, nic pak tak, kaž bohawučeny jeho ze swojeho stejnišća wobhlada. Wón tež rozložuje, zo je naša zemja dawno, dawno wobstała a wšelake zwějata žiwila, prjedy hač je so přeni čłowjek na njej zjewil.

Wša wobšěrna wěda a wšě njesnadne znajomosće, kotrež je sej Rostok w běhu žiwjenja sam přiswojił, njezměnjachu ženje jeho skromnosť. Tuž nas njedžiwa, hdyž tutón pobožny přirosospytnik jónu praji, zo my wosebite wotpohlady stworićela, „z našim slabym rozumom wsudže dopokazać a wuslědźić njemóžemy“. Štož pak póznać móžemy, to wón wupraji z jednorými a při tym dojimnymi poetiskimi słowami takle:

Drohitiše hač najdroša parla je žitne zorno, a wulkosć a dobroćiwosć stworićela njepokaže so mjez trawami na žanej tak džiwnje kaž na žitnym stwjelcu a potulenym klósku. Albert Wawrik

Farar na wotp. Heinz Šolta pječasydom- dzesatnik

Naš bratr Heinz Šolta narodži so 1. 5. 1912 w Drježdžanach jako syn serbskeju staršej. Serbsku řeč pak wuknješe wot lěta 1936 na Chwaćanskim serbskim seminarje pod nawjednistwom wyšeho fararja Zarjenka. Po studiju dźeše wón jako wikar a pozdžišo jako farar na druhe město Michalskeje wosady w Budyšinje. Wón so woženi z Erdmuthu Kaplerem, dźowku našeho njezapomniteho fararja Božidara Kaplerja. Z mandźelstwa pochadžeja tři synojo, z kotrych je jedyn dźensa z fararjom w Chwaćicach. Heinz Šolta pak dźeše po wójnje do Rakec, hdžež je něhdy 20 lět w žohnowanju skutkował. Wón měješe wotewrjenu wutrobu za ekumeniske hibanje, kotrež so tehdom započa. 27. 4. 1952 wotměwaše misioniski swjeden w Rakecach, posledni toho raz mjez Serbami. 26. a 27. 6. 1954 běše k njemu serbski ewangelski cyrkwinski dzeń přešrošeny. Wulke zaslužby ma tež na ponowjenju tamnišeho Božeho domu, štož wón 1955 přewjedgeł. 1965 dźeše wón do Drježdžan (Leubnitz-Neuostra). Ale tam njebě z Serbstwo zhubjeny. Swěru je so wo ewangelskich Serbow a tradicionalne serbske kemše w Drježdžanach starał a tamnišich wosadnych tež hospodował. Heinz Šolta bě nam luby, waženy bratr, a my přejemy jemu tež hišće za dalše lěta jeho wuslužby wšo dobre a Bože žohnowanje. G. L.

Za naše dźeci

Pomazka a tita muki

Před krótkim, hdyž po našej wjesle dźech, wuhladach na kromje puća ležo pomazku. Bě lědma nakusnjena, a přez blóto, kiž běchu nimojěduce awta na nju naprýskali, bě hišće widžec, zo bě tolsce z butru a kolbasu pomazana. Što bě ju tam čisny? Snadž dźečo, ducy ze šule, kiž nochcyše njezdženju šulsku pomazku domoj přinjesć? Samalutka a wopuščena tam ležeše. Ludjo dźeču nim njeje. Nichto ju kedžbu njemješe a nichto ju njezběhny. Ležeše tam wona pomazka wosrjedz nalěnjeho blóta na kromje puća.

Pozastach při pomazce, a přinďze mi do mysłow list, kiž bě mi před něšto dnjemi znata z Rumunskeje pólala. Podžakowaše so w nim za paket, kiž běch jej pólala, za praliny, šokoladu ... A pisaše ta moja znata, zo bě so ze wšeho najbóle wjeseliła nad ... titu muki. T. M.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami Z Choćebuza

so pisa, zo budže k. wyši farar Broniš njedźelu Rogate, 15. meje, zaso w Berlinje serbske kemšenje dźeržeć za Serbow, kotřiž na dlěši abo krótsi čas w tamnej stronje přebywaja. — Dale so piše, zo je mandźelska knjeza fararja Tešnarja w Niedze pola Zhorjelca 28. haprleje po doľhim, čekim čerpjenju zemrěła. „Bramborski casnik“ praji: „My Serbjo žarujemy z Tešnarjom.“ Haj,

tež my Hornjołužičenjo mamy hluboke sobuzachuwanje z tym mužom, kotryž do najswěrnišich Serbow słuša; wón je so přeni za to starał, zo su delnołužicy Serbjo přez dobre serbske pisma, kaž přez bibliju a jeho wosebne serbske předarke knihi, do swoich domow Bože slovo w mačernej řeči dostawali, kotrež jim swěry kolporter Garink kóždu žymu jara witany nošeše. Kaž pola nas tak je tež w pruskich Łužicach serbska řeč nuzna, zo by so pobožna mysl serbskeho luda tež za přichod zdźeržala ...

Serbske Nowiny, sobotu
14. meje 1887

Mudrosć starych Serbow

Huba zla je mordarka

Zle slovo njeje sekera a tola ranow naruba.

Zle slowa zranja wutrobu, a tele rany su strašne, přetož z nich wukrawi so dušine žiwjenje, dowěra a lubosć. Tuž je zle slovo hórše hač kalaty mječ. Lóze hubiska nimaju rohow a pobodu tola někohožkuli. Wone su čertowske klěšće. Wone drapaja hórje hač wochle.

Spěšna huba pokoj zruha.

Škoda, zo slovo žaneje wupuški nima, zo by je zas dosahnyć móhl.

Slovo, hdyž je z jazyka, tebjე wjac njeposka.

Tuž přemysl sebi, prjedy hač řečiš, zo njeby ze złym slowom hńěwowe plomjo zapalił. Slovo, kiž móhlo ranić, požer.

Hrozne slovo přehraje,
dobre slovo dobudže. G. Wirth

Prispomjenčko

Irski spisowacel Oscar Wilde pisa w jednej ze swoich knihow, zo biskop z 80 lětami hišće to samsne praji, štož běše jako 18lětny nawuknył. Što prajimy tajkim wuprarenjam? Wjeselimo so, zo wostanje w cyrkwi wšo po starým zwučěnym wašnjem? Abo wobzarujemy, zo je cyrkje tajka zastarska? Kajka ma cyrkje poprawom byc?

Cyrkje ma nadawk, Bože slovo připowědać. A Bože slovo je přeco te samsne, mjenujcy připowědanje našeho wumóženja přez Chrystusa. Tak widžane, ma Wilde prawje, hdyž praji, zo so přeco to samsne praji.

Ale wěčne Bože slovo njehodži so přeco na samsne wašnjě prajic, dokelž so swět přeměni. Hewak hrozj strach,

zo so Bože slovo wjac njerozumi a z tym čłowjekow njedosehnje. Tak dyrbymy přeco na to dźiwać, wěčne poselstwo tak prajić, zo k čłowjekam rěči, to rěka, situaciji přiměrjene.

Bože slovo je potajkim přeco te samne, ale ma so tak prajić, zo je zrozumliwe. Wo to so wězo kóždy prócuje, kiž ma w cyrkwi nadawk připowědanja. Tola husto wón njezhoni, hač so to jemu tež poradži, dokelž nchtó jemu to njepraji. Sym wćipny, hač mi jónu tola něchtó to njepraji. Znajmjeńša na to čakam.

S. Albert

K wopomnjeću Lubiny Rawpoweje-Holanec

Dnja 23. meje by serbska organistka Lubina Rawpowa-Holanec swoje 60. narodny swjećila. Njeh je nam tón džen z přičinu, zo spominamy na přezaha zemřetu wuměłcu, kotraž tež we wobłuku cyrkwyje swoje mišterstwo na piščelach wuwijaše.

Narodžena w Budyšinku, tam tež wotrosće. Hižo w dźěcatstwie wuwučowaše ju nan, Budyšinski wučer a kantor Arnošt Holan, w hraću na klawěrje a w hudźbnej teoriji. Ze 16 lětami bu 1943 wučomnica tehdomnišeho Budyskeho organista při cyrkwi swj. Pětra a cyrkwinskeho hudźbneho direktora Horsta Schneidera. Horst Schneider, wurjadny organist a hudźbny pedagog, spēchowaše nadarjenu a pilnu Budyšinsku kantorowu džowku. Z tym postupichu wukony Lubiny Holanec w běhu jednoho lěta hižo tak, zo móžeše 17lětna dwaj nysporaj jako solistka při wulkich Eułowych piščelach Budyskeje wulkeje cyrkwyje z přednjesejom piščelowych džělow starych mištrov sobu wuhotować. Tute žadanja a jich spjelnjenje wukmanichu Lubinu Holanec w daloceji měrje za jeje pozdžiši studij hudźby.

Tola nic jenož na piščelach, ale tež jako spēwarku zapokaza Horst Schneider Lubinu Holanec do cyrkwinsko-hudźbneje praksy. Kelko choralow, chórowych sadžbow a motetow drje je w lětach 1944 do 1946 w domowym kantorstwie sobu spēwala!

Na tute wašnje nanajlěpje přihotowana, poda so nalěto 1947 na studij při Cyrkwinskohudźbnym instituce wysokeje šule za hudźbu do Lipska. Jeje wučer na piščelach tu bě prof. D. dr. Karl Straube, pučrubarski organist na spotatku našeho lěstotka a připóznaty wučer třoch generacijow w Lipsku wukublaných organistow, ke kotrymž přnim Horst Schneider slušeše a ke kotrymž poslednim je Lubina Holanec ličić. Pola Karla Strauby wosta Lubina Holanec jako studentka na piščelach do lěta 1948, hdyž přesydlu so do Prahi a kulaše so na Akademiji muziskich wuměłstwow pola prof. dr. Jiří Reinberga. W lěće 1953 zakonči swoje piščelowe studije z wuznamjenjenjom. W času studija w Praze hraješe Lubina Holanec w Českosłowakskej na piščelowych koncertach abo skutkowaše jako piščelowa solistka w koncertach čěskich orchestrow sobu.

Hdyž pak přinđže w prózdninach do Budyšina, přichwata bórže do cyrkwyje swj. Pětra a k jeje wulkotnym piščelam, a tak namakamy jeje mjeno tež za čas studijow na programach piščelowych nysporow. To wosta tež w l. 1954 do 1956 tak, hdyž dowjedže Lubinu Holanec aspirantura na Wysokej šuli za hudźbu pola Tomašoweho kantora dr. Günthera Ramina zaso do Lipska. W tutech lětach leži wjeršk jeje wumě-

stwoweho skutkowanja: Nazymu wudoby sej wona na 11. mjezynarodnym hudźbnym wubědžowanju w Genfje jako organistka slěbornu medalju. W l. 1958 dósta na mjezynarodnym piščelowym wubědžowanju we wobłuku hudźbneho festiwala Praske nalěčo tohorunja jedne z požadanych mytow. W l. 1962 přebywaše Lubina Rawpowa-Holanec na piščelowej turneji po Sowjetskim zwjazku (Moskwa, Leningrad, Tallinn, Riga), kotraž přinješe jej tohorunja wysoke připóznace. Tola při wšěch tutech mjezynarodnych wuspěchach hraješe přeco zaso rady w Budyšinje, hdžež po swojim zmandželenju ze serbskim hudźbnym wědomostnikom dr. Janom Rawpom swobodnje džěłaše. Tuž slyšachmy Lubinu přeco zaso raz na piščelowych nysporach jako organistku, při předstajenju oratorijow při cembalu a tež na swojskich piščelowych koncertach (posledni w juliju 1963 w Mariji a Marćinje cyrkwi). Na Serbskich cyrkwinskih dnjach je tohorunja husto na kěmšach a w koncertach zahrała.

Dnja 5. oktobra 1963 skutkowaše Lubina Rawpowa-Holanec posledni raz na piščelowym nysporje sobu. Wona zahra při kantaće č. 137 „Knjeza chwal duša, chwal móčneho, čestneho krala“ wot J. S. Bacha piščelowy part. Běchu cyrkwinskeho hudźbneho direktora Horsta Schneidera ze Zhorjelca zwotali, zo by za čezko schorjeneho kantora Martina Bauera dirigował. Tuž hraješe Lubina Rawpowa-Holanec kaž w přních lětach hišće raz pod nawjedowanjom swogeho něhdyšeho piščelowego wučerja, a kołoběh jeje wuměłstwoweho puća zawrě so tam, hdžež bě před dwaceći lětami započal: w cyrkwi swj. Pětra. Martin Bauer wumrě za tydžeň. Nichtó njewědžeše, zo so žiwjenje wuměłce za sydom měsacow dopjelnj. Dnja 2. meje 1964 wotwola ju Knjez w starobje njecylych 37 lět k sebi do swogeho njebjeskeho kralestwa.

Gerhard Nöbel

POWĚŠĆE

Collegium musicum novum w Budyšinje

W domje Krajnocyrkwinskeje zhromadnosće w Budyšinje wotmě so dnja 14. 2. 1987 komornohudźbny wječor z džěłami barokneje doby (J. S. Bach, G. F. Händel, J. D. Heinichen, J. Pachelbel) a klasiki (J. Haydn, J. Chr. Schulze). Wosebity doraz pak plačeše počesćenju 150. narodnin něhdy w Budyšinje skutkowaceho organista, komponista a hudźbneho pedagoga A. Chr. G. Bergta (1771–1837) kaž tež wustupej nowozaloženeho Collegium musicum novum. Komornohudźbny wječor nawjedowaše kantor Christfried Baumann, kotryž bě sej z kruha swogich šulerjow kaž tež w dalších sobuskutkowacych spuščomnych pomocnikow za zarjadowanje dobył.

Wobsadžena žurla doma Am Feldschlößchen bu městno pomjatneho hudźbneho podawka. Mjez interpretami a solistami wuznamjenichu so wosebje Sabine Nöbel a Anke Pietsch (přčna flejta), Joachim Bleyl (wioloncello) a Carla Michalski (sopran), kotřiž měritko plačiwych wuměłstwowych dokonjanosćow pokazachu. Kantor Chr. Baumann (cembalo) bě wšitkim spuščomny přewodnik.

K hódnoćenju Bergta přečita kantor Baumann wudžělk Helgi Schildhaus, kotraž zakonči tuchwilu dalokostudij z diplomowym džěłom wo tutym Budy-

skim hudźbniku. Dwe njedawno wuslědženej meditaciji Bergta za klawěr přednjese kantor Baumann.

Wjeršk wječorka bě debit Collegiuma musicum novum. Koncert za altowu piščalku, smyčkarjow a basso continuo, kotryž S. Nöbel hraješe, pokaza, zo móže w pilnej wuměłstwowej prócy naše wjeselo korjenić. Dołho trajacy přiklesk mytowaše zasadženje tych, kiž rozumja so jako nošerjo čestnjeje tradicije.

dr. Jan Rawp

Hbjelsk: Ewangeliska wosada w Hbjelsku dósta zaso noweho fararja. Njedźelu, dnja 18. januara, zapokaza so tu farar Waldemar Schulz, kiž prjedy w Jabloncu skutkowaše, jako nowy duchowny. Byrnjež běše w cyrkwi 4 stopnjow zymy, bě so nahladna ličba wosadnych tež ze susodnych wosadow zešła. Přejemy fararjej Schulzej za jeho skutkowanje w Hbjelsku Bože žohnowanje.

„Pomhaj Bóh“ plaći za lěto
2,70 hr.

Jeli so Wam přez póstu
připósćeće 3,30 hr.

Konto: SP Budyšin
4962-30-110

Na tute konto móžeće tež
dary za Pomhaj Bóh
přepokazać.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

3. 5. – 2. njeđzela po jutrach

Njeswaćidło: 8.30 hodź. kemše (Feustel)

Budyšin-Michalska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodź. kemše (Albert)

10. 5. – 3. njeđzela po jutrach

Huska: 10.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

17. 5. – 4. njeđzela po jutrach

Minakał: 8.30 hodź. kemše (Feustel)

Poršicy: 8.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Malink)

Smječkecy: 9.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

Hrodzišćo: 10.00 hodź. kemše (Malink)

28. 5. – Bože spēće

Bukecy: 9.00 hodź. kemše (G. Lazar)

7. 6. – 1. džen swjatkow

Budestecy: 14.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

8. 6. – 2. džen swjatkow

Budyšin-Michalska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Bukecy: 10.00 hodź. kemše (G. Lazar)

Pomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. Sukeńska 27. Redaktor: sup. Stjepan Albert, Serbski kěrchow, Budyšin 8600. třed. 4 22 01. Ekspedicija: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukecy (Hochkirch) 8601. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čišč: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-516). – Wuchadza jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 – Index-Nummer 32921